

Wyrok z dnia 27 marca 2002 r.

III RN 210/01

Decyzja byłego Zarządu Wojewódzkiego Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, której treść jest sprzeczna z dokumentami przedłożonymi z wnioskiem o przyjęcie do tego Związku, nie może stanowić wyłącznej podstawy pozbawienia uprawnień kombatanckich na mocy art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (jednolity tekst: Dz. U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950 ze zm.).

Przewodniczący SSN Maria Tyszel (sprawozdawca), Sędziowie SN Krystyna Bednarczyk, Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 marca 2002 r. sprawy ze skargi Stanisława B. na decyzję Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 31 marca 1999 r. [...] w sprawie pozbawienia uprawnień kombatanckich, na skutek rewizji nadzwyczajnej Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego we Wrocławiu z dnia 30 marca 2001 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodkowi Zamiejscowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Naczelny Sąd Administracyjny-Ośrodek Zamiejscowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 30 marca 2001 r. [...] oddalił skargę Stanisława B. na ostateczną decyzję Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 31 marca 1999 r. pozbawiającą go uprawnień kombatanckich. W uzasadnieniu tego wyroku Naczelny Sąd uznał, że skoro skarżący uzyskał uprawnienia kombatanckie w oparciu o decyzję Zarządu Wojewódzkiego Związku Bojowników o Wolność i Demokrację w

L., wyłącznie z tytułu „udziału w walce zbrojnej o utrwalenie władzy ludowej” w okresie od kwietnia 1947 r. do maja 1949 r., to zaskarżona decyzja jest zgodna z art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950 ze zm.).

Od tego wyroku rewizję nadzwyczajną wniósł Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, w której zarzucił: „rażące naruszenie art. 27 ust. 1 i art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.) w związku z art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (tekst jednolity: Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950 ze zm.), oraz art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 57 ust. 2 powołanej wyżej ustawy o NSA oraz art. 393¹³ k.p.c. w zw. z art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 189 ze zm.)” i wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając sprawę Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

Bezsporne jest, że wnioskodawca w okresie od 22 kwietnia 1947 r. do 27 czerwca 1949 r. odbywał służbę wojskową w Ludowym Wojsku Polskim w Pierwszym Samodzielnym Batalionie Saperów, jako saper, natomiast uprawnienia kombatanckie uzyskał na podstawie decyzji Zarządu Wojewódzkiego Związku Bojowników o Wolność i Demokrację w L. przed dniem 1 stycznia 1991 r., tj. przed wejściem w życie ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r., Nr 142, poz. 950 ze zm.), wyłącznie z tytułu „udziału w walce zbrojnej o utrwalenie władzy ludowej”. W zaskarżonym wyroku Naczelny Sąd Administracyjny podkreślił, że jego kognicja ograniczona jest do kontroli pod względem legalności, czyli zgodności z prawem zaskarżonej decyzji, natomiast poza zakresem rozpoznania pozostają oceny jej celowości oraz słuszności. Zdaniem Sądu, skoro wnioskodawca - jak wskazują dokumenty w jego aktach administracyjnych - swoje roszczenia w zakresie uprawnień kombatanckich wywodził ze „służby wojskowej w charakterze sapera” w jednostce rozminowującej Warszawę i województwo (...) sam przyznaje, że nie walczył z Wehrwolfem ani z Ukraińską Powstańczą Armią (...) nie powołuje się także na

żadną z innych ustawowych okoliczności, która uprawniałaby stronę do zachowania uprawnień”, to zaskarżona decyzja jest zgodna z prawem, bowiem skarżący nie ma „żadnego ustawowego tytułu do uzyskania uprawnień kombatanckich”.

Słusznie zarzuciła rewizja nadzwyczajna, że wyrok ten rażąco narusza art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy o kombatantach. Generalną zasadą ustanowioną w jej art. 25 ust. 1 jest to, że zachowują uprawnienia kombatanckie osoby, które uzyskały je na podstawie przepisów dotychczasowych, natomiast ust. 2 tego przepisu, jako szczególny, podlega wykładni ścisłej; zawiera zamknięty katalog osób, które pozbawia się uprawnień kombatanckich. Stosownie do jego pkt 2, są to również osoby, które uprawnienia te uzyskały wyłącznie z tytułu uczestniczenia w latach 1954-1956 w walkach o „ustanowienie i utrwalenie władzy ludowej”, jednakże w zdaniu drugim tego punktu ustawodawca z jego zakresu podmiotowego wyłączył pewne osoby, z uwagi na określone okoliczności. Wyłączenie to obejmuje także żołnierzy z poboru, którzy pełnili służbę w Wojsku Polskim w okresie od 10 maja 1945 r. do 30 czerwca 1947 r. Skład orzekający w sprawie podziela stanowisko wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 lutego 2000 r., OPS 15/99 (ONSA 2000 nr 3, poz. 91), że uprawnienia kombatanckie zachowują osoby, które w okresie od 10 maja 1945 r. do 30 czerwca 1947 r. pełniły - z poboru - służbę wojskową w Wojsku Polskim mimo, że uprawnienia kombatanckie uzyskały z innych tytułów niż wymienione w art. 1 ust. 2, art. 2 i art. 4 ustawy o kombatantach. Słusznie podniesiono też w uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej, że chociaż służba wojskowa z poboru, pełniona w wyżej wymienionym okresie, nie jest wymieniona jako samodzielna podstawa przyznania uprawnień kombatanckich, to jednak ustawodawca uwzględniając tę okoliczność w zdaniu drugim art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy wykazał, że jego intencją było zachowanie przez tych żołnierzy przyznanych im uprawnień. Za słusznością tego poglądu przemawia również to, że stosownie do art. 8 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 13, poz. 68 ze zm.), w jego brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 1991 r., pełnienie służby w Siłach Zbrojnych PRL przy rozminowywaniu kraju po zakończeniu wojny 1939-1945 było wyodrębnione z udziału w walkach o utrwalenie władzy ludowej. Wydając zaskarżony wyrok Naczelny Sąd Administracyjny pominął, że - wbrew zaświadczeniu ZBOWiD - z żadnego dokumentu w aktach administracyjnych skarżącego nie wynika, że wnioskodawca brał udział w walkach, (i w „charakterze”) wskazanych w art. 8 pkt 4 tejże ustawy, stanowiącym „przepisy do-

tychczasowe” w rozumieniu art. 25 ustawy o kombatanach. Sąd Najwyższy nie akceptuje poglądu, że o pozbawieniu uprawnień kombatanckich na podstawie art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy decyduje wyłącznie treść decyzji ZBOWiD nawet wówczas, gdy jest sprzeczna z dokumentami przedstawionymi z wnioskiem o przyjęcie do tego Związku.

Skład orzekający w sprawie podziela też pogląd zaprezentowany w uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej, że wskazanie okresu: „służba w Wojsku Polskim od 10 maja 1945 do 30 czerwca 1947” oznacza, że przepis ten ma zastosowanie do żołnierzy, którzy w tym czasie zostali powołani do odbycia służby, a nie tylko do tych, których cała służba mieściła się w tym okresie.

Wobec stwierdzenia zasadności podniesionego w rewizji nadzwyczajnej rażącego naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy o kombatanach uzasadnione też są zarzuty naruszenia art. 27 ust. 1 i art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.), dlatego też Sąd Najwyższy poza swymi rozważaniami pozostawił pozostałe zarzuty rewizyjne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹³ KPC w związku z art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego... (Dz.U. Nr 43, poz. 189 ze zm.) orzekł jak w sentencji wyroku.

=====